

Til venstre 'Peace', Meilland 1945.
© FOTOGRAF MJØEN
Til høyre 'Robusta', Kordes 1979.
© LEONARD LARSEN

En rosehage i Førde

TEKST: KRISTIAN SANDSMARK

Artikkelen er hentet fra Rosebladet 1/1989.

1986 var et skjebnesvangert år. Da gikk min kones kroniske rosefeber over i en alvorlig akuttfase. Det skjedde plutselig under roseturen til Insel Mainau og ble stadig forverret ettersom vi passerte de andre roseparadisene, i Baden-Baden, Zweibrücken, Dortmund – og så aller sist hos Kordes i Elmshorn. Noen helbredelse var heller ikke å spore året etter på roseturen til Sverige og Danmark.

Roser har vi hatt hele tiden siden hun kom til Førde. Det var den gang kloke og hagekyndige folk kunne fortelle at roser – nei det nytter ikke her, og slett ikke *de* rosene. Det var da hun forbauset svarte at de, *nettopp de*, hadde hun hatt i hagen i minst 3 år, og rosene viste alle tydelige tegn på å trives. Det var ikke bare rugosaen, men også 'Peace' og en rekke andre. 'Peace' var da det skjønneste vi hadde sett, med friske ungpikeaktige knopper til de stod der fullt utsprungne som ferme matroner. En 'Blaze' i sydveggen ble over 4 m høy. Vi kunne stå i vinduet i 2. etasje og plukke inn.

Sortene var nokså mange. Det var bare min kone som kunne holde rede på dem. Det var nok dem som var for sarte og ømskinnet til å få et langt liv i vår hage. Men da gjorde vi en underlig oppdagelse: Mange av rosene hadde to liv! Når vi grov dem opp, fullstendig døde og livløse, plasserte vi dem i en bratt skråning i utkanten av hagen. Der kunne de ligge og holde på jorda for siden å bli til jord. Men nei, hvor ofte seiret ikke livsviljen! Vi fikk nye roser – og det helt gratis! Den eneste ulempe var at vi ikke alltid klarte å kjenne dem igjen. Det ble en broket blanding – men festlig. Etter hvert ble det til at hun tok dem opp og flyttet dem til mer passende selskap.

Etter hvert lærte vi hvor viktig det var å gi våre bortgagne venner – både roser og stauder – en «kristelig» begravelse i innviet jord. Slik holdt vi bestanden noenlunde vedlike uten altfor store nyanskaffelser. Det dummme var bare at det gikk noe lang tid før vi høstet denne lærdommen. I mange år gikk det således på det jevne.

Men så skjedde det. Insel Mainau kom som en åpenbaring for oss begge. Så mye vakkert, så vidunderlig! Vi var helt betatt, og min kone mente at vi minst måtte ha halvparten av alle de rosene vi så. Problemet var bare hvordan få plass til dem i vår 2 mål store hage. Problemet ble bare større etter hvert som eventyret fortsatte. Verst ble det kanskje da vi kom til siste stasjon på reisen: Kordes i Elmshorn.

Hjemme ble det å ta fatt på nye forsøk. Går denne hos oss – denne også?

Eksperimentet fikk et noe mer nøkternt omfang, men med svært positivt utfall. Ikke bare Kordes' 'Robusta' slo til, men 'Burgund '81', 'Friesia', 'Lichtkönigin Lucia', 'Westerland', 'Sekel', 'Sympatie', 'Rapsodi' og en del til. Jeg vet ikke hvor mange hun rasket sammen. Men én la jeg merke til. Det var 'Bella Rosa'. Alle

Over og nederst:
'Bella Rosa', Kordes 1981.
© FOTOGRAF MJØEN
© LEONARD LARSEN

Midten: 'Westerland', Kordes 1969.
© ROGER JAKSLAND

Ytterst til høyre:
'Sympathie', Kordes 1964.
© ALF EDGAR ANDRESEN

tyve dannet en praktfull rabatt som blomstret i ett sett. Ennå midt i november står den der med fullt utsprugne blomster. Ikke så mange, men et minne om en sommer som var, og med håp om en som kommer.

'Bella Rosa' har vært enestående. Ikke antydning til sykdom, hverken stråleflekk, rust eller meldugg – noe vi har vært mye plaget med ellers i år. Særlig stråleflekk.

Så lærte vi da hvilke roser vi måtte være omhyggelige med når det gjaldt sprøyting. Ellers fikk vi bedre inntrykk av både størrelse og fargetone. Det blir nok en del som må flyttes på.

Det å ha hage sammen – spesielt en rosehage – er som å ha barn sammen. Det gir gleder – store gleder – håp og bekymringer. Får rosene den næring de trenger, den nødvendige beskjæring, sprøyting, pleie og stell?

På samme måte som småbarnsforeldre liker også roseforeldre å snakke om sine yndige små, gi hverandre råd og trøst.

Stråleflekk bekjempes ganske bra med *Bayleton 100*, men bør veksles med *Saprol*. Ellers har persille plantet i rosebunnen vært utmerket til å holde bladlus borte. Tagets også, for ikke å snakke om hvitløk. Men den kan jo være litt dyr.

Så har vi vår egen «foreldreforening»: *Norsk Roseforening*. Der er det mange som har funnet sammen, og i skrift og tale hjelper og støtter hverandre og gleder seg over dette vidunderet – som rosen er.

RAGNHILD og KRISTIAN SANDSMARK var ressurspersoner for rosesaken, bosatt i Førde. Ragnhild var kanskje den ivrigste rosedyrkeren, mens Kristian førte pennen. Både med skrivingen og ved foredrag i lag og foreninger gjorde de begge en stor innsats for å øke interessen for rosedyrking på Vestlandet. Kristian Sandsmark ble utnevnt til æresmedlem av Norsk Roseforening i 1994.